

## LAUSUNTO

Annika Lindblom  
Pääsihteeri, kestävän kehityksen toimikunta  
Ympäristöministeriö

### Mikä Agenda 2030 on ja miten Suomi sitä toteuttaa

YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma, Agenda2030, hyväksyttiin valtioiden päämiestasolla YK:n kestävän kehityksen huippukokouksessa New Yorkissa 25.9.2015. Toimintaohjelman aikajänne on 2016–2030. Se on valtioita poliittisesti sitova asiakirja. Agenda2030 rakentuu vuoteen 2015 päättyneille YK:n vuosituhattavoitteille sekä ns. Rio-prosessista kumpuavalle kestävän kehityksen politiikalle.

Agenda2030:n pääasiallinen sisältö koostuu 17 tavoitteesta (SDG) ja 169 alatavoitteesta, jotka koskevat kaikkia maailman valtioita. Tavoitteet käsittävät laajasti teemoja, jotka liittyvät köyhyyden poistoon, hyvinvointiin, terveyteen, eriarvoisuuden vähentämiseen, sukupuolten tasa-arvoon, ruokaturvaan ja koulutukseen; kestäväan talouskasvuun, kulutus- ja tuotantotapoihin, työllisyyteen sekä innovaatioihin ja teknologiaan; veteen, energiaan, ilmastomuutoksen torjumiseen, kaupungistumiseen, meriin ja ekosysteemeihin; hyvään hallintoon, demokratiaan ja toimiviin instituutioihin sekä kehityksen rahoittamiseen ja kumppanuuksiin.

Toimeenpano vaatii kaikilta mailta ponnisteluja. Agenda2030:n ytimessä on ajattelutavan muutos kehitysyhteistyöpolitiikasta ja pohjoinen-etelä-vastakkainasettelusta laaja-alaisempaan kestävän kehityksen politiikkaan, jossa haetaan uusia ratkaisuja, yhteistyön muotoja ja globaalikumppanuuksia. Tavoitteena on systeeminen ja transformatiivinen muutos, mikä edellyttää useiden globaalihaasteiden ratkaisemista samanaikaisesti ja johdonmukaisesti niin, että lopputulos hyödyttää niin ihmisiä ja yhteiskuntia kuin planeettaakin.

Agenda2030 on laaja-alainen ohjelma, jonka toteutuksesta kunkin valtion hallituksella on päävastuu. Suomessa kestävän kehityksen politiikalla on pitkä perinne, joka on pohjautunut paitsi pääministerien johtajuuteen ja hallitusten sitoutumiseen, myös kaikkien yhteiskunnan eri toimijoiden osallistumiseen. Pääministerin johtama kansallinen kestävän kehityksen toimikunta perustettiin Suomessa jo vuonna 1993, ja se on toiminut yhtäjaksoisesti tähän päivään saakka. Toimikunnan uusi toimikausi alkoi tämän vuoden alussa pääministeri Sanna Marinin johdolla.

Maiden valmiuksista toteuttaa globaaliagendaa sekä toimeenpanon tilasta on laadittu useita kansainvälisiä selvityksiä. Kansainvälisessä SDG Indeksissä olemme olleet johdonmukaisesti parhaimman 5 maan joukossa muiden pohjoismaiden kanssa. Myös Suomessa on laadittu selvityksiä maamme lähtötilanteesta, vahvuuksista, kehittämiskohteista ja kipupisteistä (AVAIN-hanke 2016 ja POLKU-hanke 2019). Suomen keskeisimmiksi kestävän kehityksen vahvuusalueiksi on yleisesti ottaen tunnistettu korkealaatuinen koulutus ja siihen perustuva osaaminen sekä yhteiskunnan yleinen vakaus, demokraattiset instituutiot ja hyvä hallinto. Keskeisiksi haasteiksi tutkimuksissa ja sidosryhmäkyselyissä ovat nousseet mm. ilmastomuutoksen vastainen kamppailu, luonnonvarojen kulutus sekä talous- ja työllisyyskehitys.

Agenda2030 toimeenpano käynnistettiin pääministeri Sipilän hallituksen aikana, jolloin laadittiin hallituksen toimeenpanosuunnitelma, joka annettiin selontekona eduskunnalle (2017). Hallituskauden aikana annettiin myös ensimmäinen edistymisraportti YK:lle (2016), päivitettiin kansallinen kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumus ”Suomi jonka haluamme 2050” (2016), kehitettiin kansallinen kestävän kehityksen

seurantajärjestelmä ja siihen liittyvät indikaattorit (2018), sisällytettiin kestävä kehitys valtion talousarvioon (2018 ja 2019) sekä ulkopuolisena toimeksiantona laadittiin kokonaisvaltainen kestävän kehityksen arviointiraportti (POLKU) (2019).

Myös pääministeri Marinin hallitus on päättänyt antaa Agenda2030 toimeenpanosta selonteon eduskunnalle keväällä 2020. Toimeenpano pohjautuu hallitusohjelman strategisiin kokonaisuuksiin ja politiikkalupauksiin. Toimeenpanon seuranta ja arviointi rakennetaan edellisen selonteon pohjalta laaditun järjestelmän ja indikaattoreiden pohjalle. Hallitus on myös päättänyt jatkaa kestävän kehityksen näkökulman sisällyttämistä valtion tuleviin talousarvioihin.

Lisäksi hallitus on päättänyt raportoida YK:lle edistymisestään heinäkuussa 2020 pidettävässä korkean tason kestävän kehityksen seurantafoorumissa HLPF:ssä. Laaja-alainen tilasto- ja tutkimustietoon pohjautuva raportti laaditaan VNK:n johdolla laajasti koko yhteiskuntaa osallistaen. Myöhemmin vuoden 2020 aikana hallitus käynnistää pidemmän aikavälin SDG Tiekartan laadinnan. Sen tarkoituksen on luoda Suomelle vuoteen 2030 asti ulottuva polku niistä toimista, joita Agenda2030 toteuttaminen määrävuoteen mennessä edellyttää.

Menestyksekkääseen toimeenpanoon tarvitaan hallituksen lisäksi kaikkia yhteiskunnan toimijoita. Eduskunnalla on keskeinen rooli kestävän kehityksen edistämisessä mm. lainsäädäntö- ja budjettivallan kautta, sekä toimeenpanon seurannassa. Lisäksi eduskunta ja kansanedustajat voivat nostaa kestävän kehityksen kysymyksiä julkiseen keskusteluun sekä tehdä konkreettisia kestävän kehityksen toimenpidesitoumuksia.

Kestävän kehityksen toimikunnassa laaditun Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksen keskeisenä osana toimii ns. toimenpidesitoumustyökalu, joka tarjoaa yrityksille, kunnille, eri organisaatioille ja aktiivisille kansalaisille mahdollisuuden toteuttaa kestävän kehityksen tavoitteita omista lähtökohdistaan. Kestävän kehityksen toimenpidesitoumuksia on annettu jo yli 2000 kappaletta kaikilta yhteiskunnan aloilta. Myös eduskunta, puolueet ja yksittäiset kansanedustajat voivat antaa oman konkreettisen sitoumuksensa. Usea puolue on sellaisen jo tehnytkin.

+++++